

RUDAR

... Glasilo slovenskih rudarjev ...

Izhaja trikrat na mesec in sicer vsak prvi, drugi in četrti četrtek v mesecu, z datumom naslednjega dne. Naročnina znaša za celo leto 4 krone, za pol leta 2 kroni in za četrt leta 1 krono. Posamezne številke po 10 vinarjev. Reklamacije so poštnine proste. Nefrankirana pisma se ne sprejmejo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati po dogovoru. Uredništvo in upravnništvo lista je v Zagorju ob Savi.

Božične misli.

Pozdravljen bodi, božič, ki prihajaš k nam v znamenju miru in pokoja! Pozdravljen, zakaj, kdo je bolj potreben miru in odduška, nego mi proletarci, ki rijemo po krtovo noč in dan pod zemljo, ki napenjamo vse svoje mišice, da spravljamo podzemeljske zaklade iz globoke teme v jasno dnevno luč! Enolično in brez posebnih sprememb poteka naše življenje! Naj sije zunaj blagodejno pomladansko solnce, ali pripeka žgoče poletje, ali naj otožno mre pod plaščem jesenskih megla narava, ali pa spi vsa narava globoko zimsko spanje: mi pa le hodimo v podzemeljske rove dan na dan, delamo, da lije v gostih sragah pot z naših teles in se od dela izmučeni vračamo domov. Tako nam poteka življenje dan na dan, dokler ne pride onemoglost in starost. V veliki bedi in revščini v naših starih dneh nas dohiti usoda, pa se napotimo zadnjič pod zemljo tedaj, ko zapoje prst nad našo krsto svojo zadnjo zamolklobnečo pesem.

Tako je naše življenje: otožno, pusto, vsakdanje, polno trpljenja. Zato srčno pozdravljamo vsak oddušek in simbol miru še enkrat iz vsega srca, božič, ki prihajaš k nam v znamenju miru in pokoja!

Nekaj čudovitega je v tvojem miru. Tako mirno in mило pojo zunaj zvonovi. Pojo, da, prav tako pojo kakor bi peli pesem miru in glej, velik mir vlada krog in krog po zemlji. Velik mir, ki ga nič ne moti. In ta mir čudovito vpliva na našo dušo. Čutimo, da ta mir krepi našo dušo, jo osveža in budi. Zakaj misel za mislijo vstaja jo naglo in burno, cela četa brzih misli, ki se pode druga za drugo hitro in brez prestanka!

Resnično, božični mir zbuja tisoč in tisoč misli. Draginja, duševno suženstvo, organizirano pobijanje, kužne bolezni, bratenje kapitalizma in militarizma in še cela vrsta takih spremljevalcev bo gotovo tudi letos v tvojem spremstvu. Ona megla, iz katere ni še mogoče posneti jasnega obličja: nje konture so precej podobne gladi in stradanju. Rudar sedi božični večer doma pri

svoji družini. Ozira se po svojih otrokih, ki se vesele; čutijo bližino božičnega miru, njih mladih src še ni popolnoma zastrupilo peklenko trpljenje in gorje tega sveta: zato se vesele božičnega veselja. Toda njih oče sedi mrk in resen, zdaj pa zdaj vstane in parkrat trdo prestopi po tesni sobi. In misli globoke mračne misli. Kaj ni še izginilo vse veselje iz tega sveta? Resnično, pozabil je že, kako je človek vesel. Ni mu izpulilo veselja iz srca trdo delo v globočini rova, izpulilo mu ga je večno trpljenje in pomanjkanje, vzelo mu ga je pogled na vedno večje siromaštvo njegove družine. In če se godi to leto za letom, dan za dnevom, tedaj mora človek res pozabiti, kaj se pravi biti vesel! Morda se časih pojavijo hipi, ko človek misli, da je vesel, ali bliskoma zopet izginejo tisti trenotki, čim se spominja bledih, sestradanih lic svoje družine, siromašno oblečenih svojih otrok itd. Da, v marsikateri hiši se praznuje praznik z žalostnimi občutki. V temni, mrzli sobi sedi vdova rudarja s svojimi otroci. Med letom je izgubila moža, rednika svojega in očeta otroškega. Soba je brez svetljave, mraz tere pri oknih v sobico, ker ni denarja ne za svečavo ne za kurjavo. Pomanjkanje hrane je pobledeilo obraze, ki strme predse v zatohlem podstrešnem ali kletnem stanovanju. Tudi tukaj imamo božični mir, toda teh duš ta mir ni objel, le še hujša je njih bolešt. In takih žalostnih slik bi utegnili videti božični večer mnogo, tisoče in tisoče. Toda božič se drugod praznuje radostno, šumno in sijajno. Imenitniki in bogataši se zbirajo okovani z zlatom v sijajnih, blestečih dvoranah, tam pač ni tistih mračnih, temnih obrazov in tudi ni siromaštva. Zabava se vrši šumno in veselo. Tako se praznuje božič; mirno in mило pojo božični zvonovi. Njih glasovi plavajo v ozračju kakor angelska pesem. Ne! Obupali tudi letos ne bomo, zato pa naj nas opominjajo k vztrajnosti ti mili glasovi zvonov. Vcepimo v svoja otožna srca visoko misel, da mora zavladati tudi na naši zemlji mir ljudem. Plemenit cilj je naš cilj, dasi je težavna in trnjeva pot, ki nas vodi do njega.

Pozdravljen bodi, božič! Mi, proletarci te pozdravljamo v znamenju dela za svoje cilje!

Vlada in zavarovanje rudarjev.

Zdaj vendarle vemo, kako približno bo izgledalo prihodnje zavarovanje rudarjev. Dosti dolgo je trpelo, preden je vlada izdelala načrt, ki ga je bila že davno obetala. Ako si je doslej še kdo želel, da bi bratovske skladnice še nadalje obstajale, češ, da imajo rudarji od njih več koristi, kakor pa jim ga obeta socialno zavarovanje — ta je sedaj te misli temeljito ozdravljeno.

Toda pojdemo k načrtu samemu!

Najprej je vlada spremenila naslov dosedanjega bratovskoskladničnega zavarovanja. Od sedaj ne bomo več imeli „rudniških bratovskih skladnic“, ampak „rudarske bratovske skladnice“. Sploh pa se je vlada potrudila, da bi kar najbolj ustregla željam rudniških podjetnikov.

Načrt se nanaša samo na pokojnine. Zavarovanje proti bolezni in nezgodam bo uredilo splošno socialno zavarovanje.

Paragrafa 2 in 3 delita vse rudarje v dvoje zavarovalnih skupin: v stare in nove bratovskoskladnične člane. Prva skupina obseza vse bratovskoskladnične člane, ki so vpisani v bratovski skladnici ob času, ko stopi socialno zavarovanje v veljavo. Pravice teh članov, kakor tudi njih vdov in otrok se bodo uredile s posebnimi določili. Vsi drugi delavci pa se štejejo za nove člane. Vsi delavci, ki so zaposleni pri rudniškem obratu, morajo pristopiti k bratovskoskladničnemu rudarskemu zavarovanju. Nadalje se lahko dovoli pristop tudi vsem delavcem tistih obratov, ki so v tesni zvezi z rudnikom. Izključeni od pristopa v bratovskoskladnično zavarovanje rudarjev pa so tisti delavci, ki delajo samo malo časa kako delo, ki niti ni v tesni zvezi z rudnikom.

Organizacija bratovskih skladnic.

Rudarska bratovska skladnica naj se ustanovi za okraj enega okrožnega rudniškega urada

LISTEK.

O koleri.

Piše dr. Zarnik Tomo, Zagorje ob Savi.

(Konec.)

Posebno naj pazijo na snažnost trgovci v svojih prodajalnah, posebno, kjer se prodajajo jestvine. Skrbeti je, da ne onesnažijo muhe in prah posameznih jestvin.

Mesarji, peki, slaščičarji morajo imeti vse čisto in snažno. Sir, salame, meso, sladkor i. t. d. naj se zavijajo pri oddaji v čist papir, ne pa, kakor je po deželi navada, v umazanega.

Če je že kolera v neposredni bližini ali celo v kraju, je treba pričeti z razkuževanjem, v prvi vrsti stranišč in kanalov. V to svrhu služi apneni belež, kateri se napravi na ta način, da se pridene čistemu neugašenemu apnu na jeden kilogram $\frac{3}{4}$ litre vode, da razpade v prah. Potem se prilije še 4 litre vode in se vse dobro premeša. Tega apnenega beleža se vlije v stranišče toliko, da stoji nad gnojnico. Tudi vse kanale je treba s takim beležem splakniti. Vsi lesni deli na stranišču naj se vsak dan namažejo z apnenim beležem ali umijejo s 5 odstotno karbolno vodo. Jarki ob cestah, ceste in pota naj se po-

škrope večkrat z apnenim beležem. Ko je pred kratkim v Moravski Ostravi obolel za kolero neki rudar, so stranišča in vsa pota, kjer je hodil, dalje kraj, kjer je delal v jami tako poškopili z apnenim beležem, da je bilo videti kot bi padel sneg. A za kolero ni noben človek več zbolel.

Kot izvrstno razkuževalno sredstvo je tudi karbolna voda, katera se napravi, če se na 1 liter vode stopi 5 dekagramov karbolne kisline. Ta karbolna voda služi posebno za razkuževanje pljuvalnikov, nočnih posod, posteljnega in osebne perila okuženih.

Vlije se v posodo, kamor bljuje bolnik nekoliko take vode, umiva naj se tudi stranišče, dalje kljuko vrat, sobe in stranišča, katerih se prijemlje bolnik, če mora iti na stran. Mesto karbolne vode je tudi izvrstno razkuževalno sredstvo bacillol, lysol, lysotol in lysoform. Lysoform ima to prednost, da ni strupen. Vzame se navadno 3 dekagrame bacillola, lysola i. t. d. na en liter vode. S tako tekočino se lahko razkužijo jedilne posode in jedilno orodje bolnikovo, vse perilo in umijejo leseni deli v sobi in tla sobe bolnikove. Smeti, slama iz postelje bolnikove, cunje in vse nerabne reči je pa najbolje sežgati.

Izvrstno razkuževalno sredstvo je sublimat in sicer 1 gram na 1 liter vode. Ker je pa hudo strupen, ni za splošno uporabo.

Perilo se tudi lahko razkuži v vrelem lugu. Jako izvrstno razkuževalno sredstvo je tudi vodena para. V ta namen imajo občine posebne parne razkuževalne aparate. Sobe bolnikov in vse, kar je v njih se tudi lahko razkuži s formaldehydom. V ta namen se dobojo jako po ceni taki aparati. Vsako razkuževanje sob naj se izvrši pod zdravnikovim nadzorstvom.

Ob času kolere je živeti zmerno in trezno. Pije naj se čista studenčnica ali prekuhana voda, kateri se pridene nekoliko soka limon ali 15—20 kapljic solnate kisline na kozarec vode. Še boljše je piti samo mineralne vode kot rogaški, preblavski, radgonski vrelec i. t. d. Varovati se je vsakega sadja in zelenjave. Kadar kdo kaj je z rokami, naj si jih poprej dobro umije z milom in gorko vodo ali še boljše v kaki razkuževalni tekočini. Matere naj gledajo na to, da si otroci pred vsako jedjo roke umijejo in da ne zavživajo surovega sadja.

Če kdo oboli za kolero, naj se precej izolira (osami) v posebni sobi ali naj se poda v bližino infekcijsko bolnico. Streže naj bolniku samo ena oseba, katero je zdravnik o razkuževanju dobro podučil. Bolnik pljuje v pljuvalnik ali posodo, katera je deloma napolnjena s 5 odstotno karbolno vodo ali 3 odstotno bacillolovo, lysolovo vodo. Odpadki naj se polijejo z

Razne stvari.

r Ljudsko štetje. Še par dni — in po vsi Avstriji se bode vršilo ljudsko štetje. Obrazložili smo že v posebnem članku, koliko važnosti je pravilno ljudsko štetje. Kajti pravilno ljudsko štetje lahko mnogo pripomore k ugodni rešitvi raznih narodnostnih razporov. Ti narodnosti razpori so največja ovira za rešitev raznih delavskih zadev. Zato imajo delavci veliko korist od tega, da se ljudsko štetje pravilno izvrši. V ta namen naj si zapomnijo slovenski rudarji tole: **Vsak slovenski rudar, pa naj prebiva kjerkoli, naj zapiše za svoj in svoje družine občevalni jezik slovenščino.** Kakor rečeno, je to potrebno zaradi ureditve narodnostnih razmer, ki so velika ovira našim delavskim zadevam. Torej rudarji, ravnajte se zaradi lastne koristi po zgorajšnjem nasvetu in poučite vse svoje slovenske tovariše tako!

r 40 žensk zgorelo. V New Jersey v Ameriki je 26. novembra zgorelo tvorniško poslopje tvrdke Newark Paperbox. Petdeset deklet, ki so bila vslužbena v tvornici, se ni moglo rešiti iz tvornice. Nekaj jih je poskakalo z oken in so se težko poškodovale, nekatera tudi do smrti. Štirideset pa jih je ostalo v tvornici in so bila žrtev ognja.

r V Budjejevicah na Češkem so se združili nemški in češki podjetniki. Tovarnarji so postali mednarodni, dočim se delavcem priporoča, da naj se organizirajo po narodnosti. Podjetniki se pa združujejo v mednarodne zveze. Tako so storili sedaj tudi v Budjejevicah na Češkem. Radovedni smo, kaj porečejo narodnjaki temu združenju. Najbrže bodo molčali o tem internacionalnem združenju.

r Otroško varstvo v Nemčiji. Zakon za otroško varstvo je bil uveden v Nemčiji že dne 1. januarja 1904. Kljub temu pa je še dandanes vposlenih velikansko število otrok pod 14 leti v različnih obrtih. Po poročilu obrtnega nadzorstva je znašalo število otrok pod 14 leti leta 1908 še 12.062; po statističnih podatkih obrtnega štetja pa je bilo takih otrok leta 1907 celo 32.379, ne všteti tistih, ki delajo pri domačih obrtih. V Nemčiji so se posebno sodruginje zavzele po nekaterih mestih za to vprašanje.

r Deset zapovedi za delavce.

1. Pripadaj vsaj eni strokovni organizaciji.
2. Ne bodi nikdar ovadah ali stavkokaz.
3. Ne delaj ob nedeljah.
4. Skrbi za svojo rodbino s tem, da se porigaša za izboljšanje svojih gospodarskih razmer.
5. Ne spuščaj se v osebne prepire v delavnicah in ne v organizaciji.
6. Glej, da ti nihče ne bo mogel ničesar očitati v moralnem pogledu.
7. Plačuj svoje društvene prispevke vedno točno in podpiraj stavkujoče kolikor moreš.
8. Če imaš kaj poročati, govori vedno resnico ali pa molči.
9. Agitiraj kolikor moreš za to, da pridobiš društvu vse one, ki še niso člani posebno tudi ženske.
10. Podpiraj in poučuj kjer moreš tudi vse tiste, ki so oropani bodisi iz kakršnegakoli vzroka društvene in zborovalne pravice.

Občno konsumno društvo v Zagorju prodaja specerijsko in manufakturno blago po najnižjih tržnih cenah, daje koncem vsacega leta še dividende članom, član lahko postane vsak. Vstopnina 2 kroni, delež 40 kron, ki se ga lahko plača po obrokih. 9-9

Sodrugri rudarji!

naročajte

„RDEČI PRAPOR“

ki izhaja v Ljubljani dvakrat na teden in velja za celo leto K 10 40
 „ pol leta „ 5 20
 „ četrt „ „ 2 60
 Vsak zaveden rudar bi moral biti naročen na „Rdeči Prapor“.

V založbi

„Rdečega Prapora“

je izšel

3-1

Žepni koledar

za delavce sploh in prometne uslužbence za leto 1911.

Ta koledar izhaja že XI. leto.

Vsebina mu je med drugimi naslednja:

Resnica (pesem); Koledar; Centralni sedeži avstrijskih organizacij; Kolkovne lestvice; Posnetek poštnega in brzojavnega cenovnika; Inozemske denarne vrednosti v kronski veljavi; Stare in nove mere; Koliko plačam osobne dohodnine; Koliko plačam vojne takse; Izvleček iz pravil provizijskega sklada c. kr. državnih železnic (ki je enaka onim južne železnice); Hrana in hranitev; Kdo je sodrug; Kako se varujemo kolere; Delovanje soc. dem. poslancev v parlamentu v zadnjem letu (predlogi naštetih); Dve resoluciji s kodanjskega mednarodnega kongresa; Dohodki in stroški; Beležnica za vse dni v tednu.

Koledar obseza nad 13 pol in bo pridejan tudi svinčnik. Cena v platno vezanemu izvodu je 1 K, po pošti 10 h več.

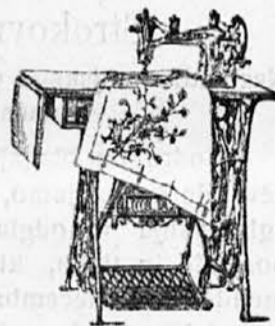
Pri večjem odjemu in če se plača naprej ali pa vsaj v teku 30 dnj velik popust. Pri naročilih do 20 izvodov se priporoča, da se pošlje denar naprej.

I. Jax & sin
Ljubljana

Dunajska cesta št. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev

za rodbino in obrt.

Pisalni stroji „Adler“.

Vozna kolesa.

Ceniki zastonj in franko.

Občno konsumno društvo v Idriji

9-9

priporoča svojim članom bogato zalogo vsakovrstnega blaga. Društvo ima na izbiro moške narejene obleke po najnovejši modi, ženskega blaga vsake vrste, slamnike za moške in otroke itd. Vse po jako nizki ceni. Pridite in kupujte, kajti v lastni prodajalni ste najbolje in najcenejše postreženi!

Občno konsumno društvo v Trbovljah

se priporoča svojim članom

za nakupovanje seh življenskih potrebščin kakor tudi manufakturnega blaga po najnižjih cenah. ∴

Kosumno društvo rudarjev v Hrastniku

priporoča

1

svojo bogato zalogo specerijskega in manufakturnega blaga, kakor tudi čevlje za otroke in odrasle.

Vse po jako nizki ceni.

Delavci! Dolžnost Vaša je, da podpirate svoje podjetje. Član lahko postane vsak.

Tvrdka

Leskovic & Meden

Ljubljana, Jurčičev trg št. 1

naznanja slavnemu občinstvu, osobito delavskim slojem, da je prevzela glavno prodajo in izdelovanje staroznanega likerja

„Triglav“.

Proizvaja tudi „Pelinkovac. Ima veliko zalogo raznih opojnih pijač, vina in specerijskega blaga.

! Prva žgalnica!

Brata Wortmann

Šušak

priporočata svoje lastne izdelke.

Naročila na žganje, likerje, konjak se vrše ceno in takoj.

Zastopnik:

8-6

Franc Remic, Ljubljana.

Vsak rudar naj pristopi kot član rudarski Uniji!

Priporočamo našim KOLINSKO CIKORIJO!
 -- gospodinjam --
 iz EDINE Slovenske Tovarne v Ljubljani.

Izdajatelja in zalagatelja Ignacij Sitar in Martin Repovš. — Odgovorni urednik M. Čobal v Zagorju. — Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.